

Desembre del 2005

BUTLLETÍ DE L' ARXIU NACIONAL D' ANDORRA

SUMARI

Presentació

Notícies breus

Novetats bibliogràfiques

Nous fons ingressats

Què estem preparant?

Agenda

A destacar

Recull de premsa

Presentació

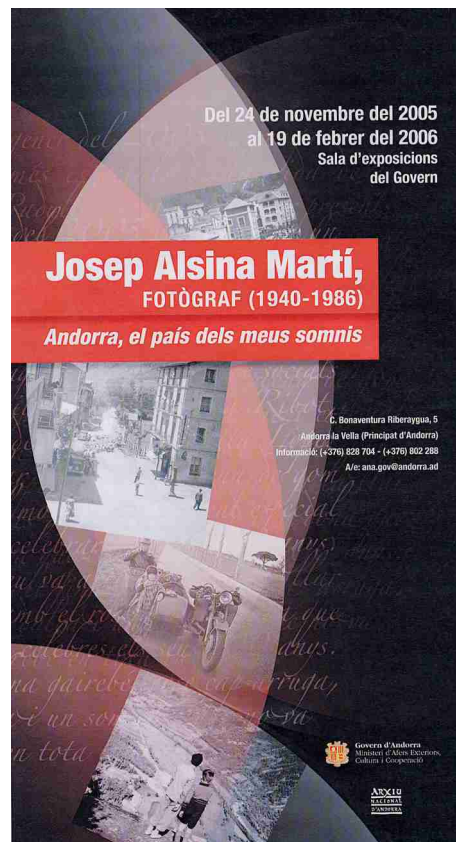
**Josep Alsina Martí, fotògraf (1940-1986):
Andorra, el país dels meus somnis**

*Sala d'exposicions del Govern.
C/ Bonaventura Riberaigua, 5,
d'Andorra la Vella*

24 de novembre del 2005-19 de febrer del 2006
Comissariat exposició: *Isidre Escorihuela
Magrinyà*
Disseny i producció: *Axó Comunicació*

El fons Josep Alsina Martí aplega 16.000 negatius que il·lustren, durant un període de més de quaranta anys, la vida social d'Andorra (1940-1990); hi ha paisatges de natura i urbans, retrats, actes socials, etc.

Després de diverses converses i de l'exposició *Passeig per la memòria* (Andorra 1930-1960), organitzada per la Conselleria d'Educació i Cultura el setembre de l'any 1988, el Govern d'Andorra va acordar adquirir l'arxiu fotogràfic de Josep Alsina Martí amb la cessió de tots els drets econòmics lligats a la propietat intel·lectual de la dita obra. El 3 d'agost del 2000 es va signar un complement de contracte d'aquesta compra d'acord amb la Llei de drets d'autor i drets veïns, del 10 de juny de 1999. Josep Alsina va captar amb la seva càmera les imatges improvisades de la transformació i el canvi econòmic i social tot documentant el procés de creixement econòmic i transformació del país, i cobrint les activitats educatives, de lleure, culturals i esportives. Acompanyen cada un dels àmbits uns textos que contextualitzen les imatges reproduïdes. Josep Maria Ubach, des de la seva amistat sentida, ha elaborat uns apunts biogràfics de Josep Alsina; Joan Peruga, a *La vida al (en un) carrer*, evoca el pas del temps i la

urgència amb què s'ha fet la transformació; un capítol d'una història i del temps esvaït com plorava *el tango*; Ferran Goya, *De la melangia a la revolta*, una reflexió en veu alta de les transformacions del territori i del paisatge en un intent d'arrencar un compromís per a la planificació del creixement econòmic i social sostenible; Miquel Vigo: *La llera de les hores*, com un carrer és un escenari en canvi continu i conforma l'escenografia de la quotidianitat, i finalment, Josep Dallerès amb *El balcó d'en Josep Alsina*, una prosa amb vers. ■

Notícies breus

Assistència a les jornades "Democràcia, ciutadania i arxius" celebrades a Barcelona

Durant els dies 6 i 7 de setembre del 2005 es van dur a terme a Barcelona les segones Jornades d'ensenyament-arxius organitzades per l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona sota el títol "*Democràcia, ciutadania i arxius*", a les quals assistí una

representació de l'Arxiu Nacional d'Andorra. El contingut de les ponències i de les comunicacions va posar de manifest la importància de la conservació dels documents com a garants dels drets dels ciutadans i la consolidació dels valors democràtics. També es van fer aportacions pràctiques i teòriques de com la recuperació de la memòria històrica

INSTRUMENTS DE DESCRIPCIÓ

Fons que surten a consulta

Fons Casa Aldias (AD ANA ACAId)

Aquest fons patrimonial d'Andorra la Vella consta de 294 unitats documentals, de les quals 17 són en suport pergamí, generades al llarg de l'activitat privada de diverses generacions de casa Aldias. Són el resultat de la gestió del patrimoni i de les relacions socials de la família al llarg de sis segles, del 1350 al 1966.

La seva *consulta és lliure* pel que fa a la documentació de més de 100 anys.

Fons Casa Pal (AD ANA CP)

Entre els mesos de gener i abril s'ha procedit als treballs de classificació, ordenació i inventari del fons de casa Pal de la Cortinada. El fons documental consta de 178 documents en paper, dues llibretes i 35 pergamins, datats entre el 1386 i el 1918. Aquest fons documental aporta informació sobre la gestió i l'administració econòmica del patrimoni d'aquesta casa i sobre la seva situació financera. Destaquen també els privilegis eclesiàstics relacionats amb aquesta casa i la documentació sobre la situació del monestir de Poblet durant la primera guerra carlina. En breu s'iniciaran els treballs de microfilmació d'aquesta documentació.

La seva *consulta és restringida*.

Fons Casa Fijat (AD ANA CF)

Aquest fons familiar i patrimonial de Llorts, consta de 995 peces documentals, de les quals 14 són pergamins, datades entre 1408 i 1937. El fons documental de casa Fijat està integrat fonamentalment per documentació de caràcter patrimonial i relacionada amb la seva gestió i transmissió. La seva *consulta és restringida*.

pot ser treballada didàcticament a partir de fons d'arxiu.

Congrés de l'IASA

Entre els dies 10 i 15 de setembre l'Arxiu va participar, a Barcelona, al congrés anual de l'Associació Internacional d'Arxius Audiovisuals (IASA), de la qual és membre. El títol de la trobada d'aquest any era *"Els arxius parlen: qui escolta?"* i una de les conclusions a què es va arribar després d'una vintena de conferències és que encara no s'ha assolit un nivell òptim de comunicació i d'interrelació entre els arxius i el públic general. Una part important de la discussió la va centrar la conveniència de digitalitzar els arxius de so tot i que els mateixos tècnics que la defensen admeten que cap dels formats coneguts en l'actualitat no garanteix una durada prou llarga de les còpies. El pròxim congrés se celebrarà el setembre de l'any que ve a Mèxic.

N ovetats bibliogràfiques

La frontière pyrénéenne: Guide des sources d'archives des relations et espaces transfrontaliers pyrénéens.

France-Andorre.

Foix: Conseil général de l'Ariège, 2005.

693 p.

La mirada d'un metge andorrà: testimoni d'una època (1890-1920): fotografies tarragonines de Joaquim de Riba Camarlot.

Barcelona: Generalitat de Catalunya.

N ous fons ingressats

Fons filmic: "Andorra"

El col·leccionista Miquel Sánchez ha dipositat a l'Arxiu la pel·lícula *Andorra*, dirigida a la dècada dels 40 del segle passat per un enigmàtic i polifacètic director català, Joan Castanyer (Jean Castanier). Sánchez va localitzar el film als Estats Units. *Andorra* està rodada en 16 mm, té una durada de deu minuts, és en blanc i negre i es narra en anglès i amb fons musical la història del Principat. La pel·lícula ofereix vistes de totes les parròquies i escenes de la vida quotidiana d'aquells temps. Les condicions del rodatge del film són encara un misteri, tant com ho és la figura del seu director. Sabem que Castanyer va néixer a Blanes (Girona) a principi del segle XX, va

3as Jornadas de cine de Guadalajara: "En torno al cine aficionado"

Guadalajara, 17 i 18 de novembre del 2005

Organitzades per la Diputació de Guadalajara i el Centre de la Fotografia i la Imatge Històrica de Guadalajara.

En l'apartat de les jornades *Gestión del cine aficionado*, Cinta Pujal Carabantes va presentar, el 18 de novembre, en qualitat de convidada a les jornades, la col·lecció de DVD *Territoris de la memòria. 70 anys de cinema d'Andorra*, realitzada per l'Arxiu Nacional d'Andorra i coproduïda amb el *Diari d'Andorra* (Premandsa) i *Forces Elèctriques d'Andorra* (FEDA). Es tracta d'una col·lecció de caràcter històric que ens ajuda a descobrir una part del territori, del comportament i de la manera de viure una època a Andorra. El cinema amateur i familiar és un gènere que més que impressionar ens captiva per la senzillesa i ens ofereix la possibilitat de reconèixer-nos en molts dels aspectes de la quotidianitat. ■

Departament de Cultura.

Govern d'Andorra. Ministeri d'Afers Exteriors, Cultura i Cooperació, 2005.

87 p.

ESCORIHUELA, Isidre; FANTOVA, Antònia

Josep Alsina Martí: 1940-1986.

Andorra: Ministeri d'Afers Exteriors, Cultura i Cooperació. Arxiu Nacional d'Andorra: Banc Internacional-Banca Mora, 2005.

400p. ■

marxar a França de jove i per la Guerra Civil Espanyola va tornar a Catalunya a dirigir Laia Films, una productora de la Generalitat republicana. En acabar la guerra va tornar a França. Va ser col·laborador de Jean Renoir i Luis Buñuel. També va ser pintor i escriptor.

Fons Sonor: Sud Ràdio

L'Arxiu ha recuperat el material que quedava a l'edifici d'Encamp de l'emissora Sud Ràdio. Tot el que s'hi ha trobat (documentació en paper, sonora i material tècnic) està molt malmès per l'abandonament que patien les instal·lacions. Una prova clara d'aquest estat de deixadesa és la documentació sonora: una gran part de les bobines estaven fora de les

seves caixes i amb la cinta embolicada. A les bobines i als cassets recuperats hi ha gravades falques publicitàries i també es va recollir una col·lecció de discos de música que s'ha donat a l'Institut Andorrà d'Estudis Musicals. En paper s'hi ha trobat documentació administrativa, comptable i de programació de l'emissora. Els aparells tècnics s'han dipositat de forma temporal a la cripta de Meritxell.

Fons de Justícia

Fons Batllia francesa: fons judicial compost per 1.157 expedients. (1882-1969).

Fons Familiar i Patrimonial

Ingrés del fons de casa Giberga de la Massana. Consta d'un centenar de pergamins, datats entre els segles XIII i XVII, d'un altre centenar de llibretes i de prop de 2.700 documents en paper, datats entre els segles XVIII i XX. ■

Què estem preparant ?

Mostra del fons fotogràfic Henry Gaussen

El fons fotogràfic Henry Gaussen (1891-1981) ingressa, en format digital, a l'Arxiu el juny del 2005. Es tracta de 115 imatges (73 en blanc i negre i 42 en color) de l'Andorra de la primera meitat del segle XX i la dècada dels anys 50. El propietari del fons és el Departament del Jardí Botànic de la Universitat Paul Sabatier de Tolosa i els originals es conserven als Arxius Departamentals de l'Alta Garona. D'aquestes fotografies se'n seleccionarà una mostra àmplia (50 imatges) que ens permetrà mostrar l'Andorra de la primera meitat del segle XX fotografiada sota la mirada d'un geògraf enamorat dels Pirineus.

Cens d'arxius privats

Els fons familiars i patrimonials són bàsics i indispensables per a l'estudi del territori i de la seva transformació, sobretot quan disposem de diversos fons d'un mateix territori. Aquests no són únicament complementaris d'altres fons com els comunals, notariais o els parroquials, sinó que també són un dels elements bàsics per reconstruir la història d'Andorra, la dels seus patrimonis i la de les seves institucions.

En el document *Perspectives generals sobre les principals amenaces que afecten el patrimoni cultural d'Andorra*, presentat recentment, es tractava de reflexionar sobre les principals amenaces que afecten el patrimoni cultural d'Andorra, entre les quals es recollia la manca de coneixement de l'existència, la composició i el volum de fons documentals de caràcter privat.

L'única manera de protegir aquests fons documentals és conèixer-los, és a dir, comptar amb els instruments de descripció mínims que ens permetin conèixer la seva existència, la seva localització i titularitat per poder fer-ne un seguiment i, així, controlar-ne l'estat

i la localització. D'altra banda, si no és així mai podrem lamentar la seva pèrdua ja que no tindrem notícia de la seva existència.

L'Arxiu Nacional d'Andorra ha dut a terme, des de l'any 1980, un pla per a la recuperació d'aquests arxius amb la finalitat de preservar la informació que contenen i posar-la a l'abast dels investigadors.

Després d'aquests anys de captació de fons familiars ens cal elaborar una proposta d'actuació per racionalitzar l'ingrés de fons atenent la seva importància documental i històrica. Per fer-ho necessitem un instrument per conèixer els fons documentals privats existents a Andorra, el seu estat de conservació i la problemàtica que els envolta. És el que s'anomena un cens d'arxius que es planteja com una campanya de sensibilització adreçada als titulars de fons documentals familiars i patrimonials per poder, primer, conèixer-ne el nombre, el volum i l'estat de conservació

AGENDA

Exposició:

"Andorra, el país dels meus somnis"

Josep Alsina Martí,
fotògraf (1940-1986)

Del 24 de novembre del 2005
al 19 de febrer del 2006

Sala d'exposicions del Govern
Bonaventura Riberaygua, 5

Curs:

"Accés a les fonts
documentals de l'ANA"

Març del 2006.

Adreçat a tècnics d'ensenyament.

per elaborar un inventari –un cens–, i a partir d'aquesta eina engegar un pla d'accions des

del sector públic acompanyat d'accions privades amb suport públic. ■

destacar

La mirada d'un metge andorrà.

Testimoni d'una època (1890-1920)

Durant el mes de novembre de l'any 2000 es va mantenir una reunió entre el ministre de Turisme i Cultura del Govern d'Andorra i el conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya; entre d'altres acords, s'estudià la possibilitat d'organitzar aquesta exposició conjuntament. Així doncs, el dia 25 d'octubre passat

s'inaugurà a l'Arxiu Històric de Tarragona. És la primera experiència de fotografia històrica entre el Govern d'Andorra i la Generalitat de Catalunya.

En aquesta exposició es mostra part de la producció fotogràfica de Joaquim de Riba Camarlot, de la casa Rossell d'Ordino, que va realitzar durant la seva estada a Alcover (1890-1920) exercint de metge dels pobres i d'inspector de Sanitat.

Per fer la selecció final amb vista a realitzar aquesta exposició s'han fet servir 231 imatges. Aquestes imatges seleccionades les podríem catalogar com a fotografia documental: imatges de paisatges, de vida quotidiana, dels actes festius, d'activitats econòmiques, de retrats de la gent del seu entorn.

Llocs on es pot visitar l'exposició:

Alcover, del 2 al 30 de desembre. Museu Municipal d'Alcover

El Vendrell, del 9 al 30 de gener. Sala polivalent del portal del Pardo

Reus, del 3 al 24 de febrer. Arxiu Comarcal del Baix Camp

Falset, del 3 al 31 de març. Arxiu Comarcal el Priorat

Valls, del 7 al 30 d'abril. Institut d'Estudis Vallencs

Andorra la Vella, maig. Sala d'exposicions del Govern d'Andorra ■

Recull de premsa

- Els treballs de la classificació del fons de Casa Rossell ja han finalitzat, al Bon Dia. 6/07/05
- L'Arxiu Nacional enllesteix la classificació del fons de Casa Rossell, al Diari d'Andorra, 6/07/05
- Cinc segles a can Rossell, al Diari d'Andorra, 25/07/05
- Quan les valls eren verges, a El Periòdic d'Andorra, 27/07/05
- Troben una cinta inèdita sobre Andorra rodada per un col·laborador de Renoir, al Diari d'Andorra, 27/07/05
- Dos aviadors i un destí, fotografies de Fèlix Peig, al suplement Presència del 26/08/05 a l'11/09/05 del Diari d'Andorra

- L'Arxiu Nacional treballa en una guia que repassa les relacions interpirinenques, al Diari d'Andorra, 10/09/05
- L'Arxiu elabora amb França una guia dels Pirineus, a El Periòdic d'Andorra, 11/09/05
- 600 anys sobre paper, a El Periòdic d'Andorra, 26/09/05
- Tarragona acull una exposició fotogràfica amb fons de la Casa Rossell, al Diari d'Andorra, 25/10/05
- Minoves i Mieras inauguren "La mirada d'un metge andorrà" a Tarragona, a El Periòdic d'Andorra, 25/10/05
- El llegat fotogràfic d'un metge andorrà, al Diari d'Andorra, 30/10/05

NOU HORARI !!!

8.30 h a 14.30 h
a partir del gener del 2006

arxiu@nd

Butlletí de
l'Arxiu Nacional d'Andorra
Ministeri d'Afers Exteriors, Cultura
i Cooperació

Edifici Prada Casadet
c. Prada Casadet, 8-12
AD500 - Andorra la Vella
(Principat d'Andorra)

Telèfons:

Centralita: 802 288
Fons audiovisuals: 802 285
Fons històrics: 802 286
Atenció a l'usuari: 802 287
Direcció: 802 289

e-mail: ana.gov@andorra.ad
web: www.arxius.ad

Horari d'atenció al públic:

de dilluns a divendres:
de 8.30 h a 14.30 h

dissabtes: de 9 h a 13 h

Disseny:

Imatge gràfica
Govern d'Andorra

Impressió:

Impremta Solber
Dipòsit Legal: AND. 485-2005

Consell de redacció:

Susanna Vela, Isidre Escorihuela,
Virginia Castillo